بەش: کۆمەڵناسی

کۆلێژ: ئاداب

زانکۆ: زانکۆی سەلاحەددین

بابەت: هزر

پەرتووکی کۆرس: ساڵی دووەم/ کۆرسی یەکەم و دووەم

ناوی مامۆستایان: د.زریان جیزنی محمد

ساڵی خوێندن: ٢٠٢٣-٢٠٢٤

پەرتووکی کۆرس

Course Book

١. ناوی کۆرس	کۆرسي یەکەم و دووەم
٢. ناوی مامۆستایانی بەرپرس	زریان جیزنی محمد
٣. بەش/ کۆلێژ	کۆلیژی ئاداب، بەشی کومەڵناسی
٤. پەیوەندی	ئیمێل: ١- zrian.mohammed@su.edu.krd ژ.م: ٠٧٥٠٤٢٢٥٢٤٩
٥. یەکەی خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیەک	بۆ نموونە تیۆری: ٤
٦. ژمارەی کارکردن	ئامادەبوونی مامۆستای وانەبێژ بۆ قوتابیان لە ماوەی هەفتەیەکدا ٢ رۆژ / ٤ کاتژمێر
٧. کۆدی کۆرس	
٨. پرۆفایلی مامۆستا د.زریان جیزنی محمد	ماستەر لە social work(لە ولاتی دانیمارک)، دکتۆرا لە کۆمەڵناسی لە پسپۆری (anthropology).
٩. وشە سەرەکیەکان	هزر ، سەدەکانی ناوەراست، سوقرات ،ئەفلاتون، ئەرستۆ، رێنسانس، بیکۆن، دیکارت، تۆماس مۆر، ڤۆلتێر، هیگل، هزری دێرین، هزری رێکخستنی کۆمەڵایەتی، رۆشنگەری، سەدەکانی پۆست مۆدێرنە.

١٠. ناوەرۆکی گشتی کۆرس:

گرنگی بابەت:-

بابەتەکان بەگشتی بنەماکانی هزر و هزرە کۆمەڵایەتییەکان لە سەردەمی سوقراتەوە تا سەدەکانی ناوەڕاست لە ئەوروپا دەگرێتەخۆی.(سوقرات، ئەفلاتون، ئەرستۆ)

هەروەها هزرە کۆمەڵایەتییەکانی سەدەکانی ناوەر لە ڕۆژئاوا، بە تیشک خستنە سەر هەڵومەرجی کولتووریی و کۆمەڵایەتی سەدەکانی ناوەڕاست، لە (ڕینیسانس)وە تا کۆتایی سەدەی هەژدەم. بەشێک لەو زانایانە کە ڕۆڵی بەرچاویان هەبووە لە بارەی هزرییەوە، وەکو بیکۆن، دیکارت، تۆماس مۆر، تۆماس هۆبز، جۆن لوک، ڤۆلتێر، جانجاک ڕۆسۆ، هیگل، مارکس ڤێبەر، ئۆگۆستی کۆنت، ئان تۆرین دەناسرێن و بەتایبەت کاریگەری هزری لە پێشخستنی کۆمەڵگادا.

ئامانجەکانی بابەتی هزری دێرین:

سەرەتا تیشک خستنە سەر تێگەیشتن لە زانستی کۆمەڵناسیی کە بریتییە لە مەعریفە و زانین، کە لە ڕێگەی پشکنین و توێژینەوە بە میتۆدی زانستی لەمەڕ بونیادی کۆمەڵایەتی و پێکهاتەکانی. هەروەها پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکانی ناو کۆگا مرۆییەکان بەدەست دێن. بابەتی هزری دێرین:

ڕۆڵ و کارگەرییەکانی لە گۆڕان و پێشخستنی مرۆڤ و کۆمەڵگا، شیکردنەوەی ڕەگەزە گرنگ و گەوهەرییەکانی هزر و گەشەکردنی لە هەر قۆناغێکی زەمەنی هەر کۆمەڵگایەکدا. هزر بەردەوام لە پرۆسەی بیرکردنەوەی تاکدا دەوری سەرەکی دەبینێت لە ئەفراندن و کارلێکی کۆمەڵایەتیی و ئاراستەکردنی تاکی هاوڵاتی بۆ ئامانجی جۆراوجۆری فرە ڕەهەند.

لە نموونەی بزاڤی هزری کۆمەڵایەتی سەدەکانی ناوەڕاستی ئەوروپادا (ڕێنسانس)مان وەرگرتووە که بە هۆکاری کۆمەڵێک بارودۆخ و هەڵومەرجەوە، ئەورووپییەکان لە خەوی قورسی سەدەکانی ناوەڕاست بەئاگا هێناوە، پاڵنەری سەرەکی هزری نوێ و بیرکردنەوە و دنیابینینی مرۆڤەکانی ئەو سەردەمەی لە ڕیشەوە هەڵتەکاند.

١٢. ئەرکەکانی قوتابی

- ❖ پێویستە قوتابی لەکاتی وانە وتنەوەدا لەپۆڵدا ئامادە بێت.
- ❖ بەشداریکردنی قوتابییان لە وانەکان (چالاکی ڕۆژانە) لە گفتوگۆی نێو هۆلی خوێندن.
- ❖ بەشداریکردن لەتاقیکردنەوەکان.
- ❖ ئامادەکردنی ڕاپۆرت قوتابیانی هۆبەکان بە شێوەیەکی گونجاو لە فۆرمی گروپی (٣-٥) قوتابی بۆ هەر گروپێک ڕێکخراون. سەرجەم گروپەکان بابەتی گرنگی هزریان بۆ دیاری کراوە و ئەنجامی گفتوگۆکردن و ڕاڤەکاری گروپەکە، ڕاپۆرتێک دەنووسن لەسەر بابەتی دیاریکراو.
- ❖ بە گشتی بابەتەکان پەیوەستن بە هزر و جۆری بیرکردنەوە و دنیابینینی مرۆڤ. مامۆستای بابەت سەرپەرشتی تاوتوێکردنی پرۆسەی نووسینی راپۆرتەکان دەکات و ئەنجامی ڕاپۆرتەکان نمرەی بۆ دادەنرێ پاش هەڵسەنگاندن

١٣. ڕێگەی وانە ووتنەوە

- ❖ دابەشکردنی قوتابی بۆ چەند گروپێک، دوای پێشکەشکردنی بابەتەکە لەلایەن مامۆستای بابەت، گفتوگۆ و ڕاڤەکاری لەسەر بابەتە هزریەکان دەکرێت

١٤. سیستەمی هەڵسەنگاندن

- لە جاری یەکەم تاقیکردنەوەیەک لەسەر (١٥) نمرە دەکرێت.
- هەروەها لە جاری دووەم بەهەمان شێوە تاقیکردنەوەیەک لەسەر (١٥) نمرە دەکرێت.
- (١٠) نمرەکەی تر بۆ چالاکییەکانی پۆل و ئامادەبوون و ڕاپۆرت و سمینار و ئامادەنەبوونی قوتابی لە پۆلدا و بەشداریکردنیان لە محازەراتەکان بۆ گفتوگۆ و پرسیار و تێبینی دەبێت.
- (٦٠) نمرە بۆ تاقیکردنەوەی کۆتایی کۆرسەکە دەبێت.

کۆی گشتی دەکاتە (١٠٠) نمرە.

١٦. لیستی سەرچاوە

١. مەنوچیهر موحسنی: کۆمەڵناسی گشتی، و.موسلیح ئێروانی، بەرگی یەکەم، کوردستان،٢٠٠٥.

٢. هاشم سالح: سەرەتایەک دەربارەی رۆشنگەری ئەوروپی، و.شوان ئەحمەد.

٣. د.معن خلیل، رەخنەی هزری کۆمەلایەتی هاوچەرخ، و.شەهلا وەلی جەبار.

٤. شێرکۆ کرمانج، ئارام رفعت، ئەوانی تر: دوای سەد ساڵ لە سیڤەر، کورد لە کێوە بۆ کوێ.

٥. ئیحسان وەلزی و موسلیح ئێروانی: سیاسەت و کۆمەڵگا لە باشوری کوردستان.

٦. ئازاد حەمە: مانفێستی دژە گەندەڵی پاکرەوشتی دژ بە گەندەڵی.

٧. ریچارد تێمپلار: یاساکانی ژیان، یاساییەکی تایبەت بۆ ژیانێکی دڵخۆشتر و باشتر و سەرکەوتوانەتر.

٨. ماکۆ ساوین: رامان لە مێژووی کورد، لێکۆلینەوە لەسەر نوسینە گوماناوییەکانی مێژوونوسان.

٩. محمەد فەریق حەسەن: تایبەتمەندی تاکی کورد.

١٠.وەرگێرانی سەمیر حسین: گەورەترین وانەکانی ژیان.

١١.ئەحمەدی مەلا: لە رێنسانسی فەرەنسیەوە بۆ شکستی رێنسانسی کوردی، لە مەعریفەی تاکرەهەندەوە بۆ کرانەوە.

١٧. بابەتەکان	ناوی مامۆستایانی وانەبێژ
قۆناغی بزاڤی هزری فەلسەفەی یۆنان. ٢. قۆناغەکانی فەلسەفەی کلاسیکی یۆنان(پێش سوقرات.) ٦.	د. زریان جیزنی محمد وەک: هەفتەی ٤ کاتژمێر
. سوقرات	رۆژانی یەک شەمە و پێنج شەمە

، ئەفلاتۆن	
ئەرستۆ	
هزری فەلسەفەی ڕێژەگەرایی و پەروەردە.	
بنەماکانی هزری بونیادی- وەزیفی. ٨. هزری ڕۆڵی کۆمەڵایەتی. ٩. هزری ڕێکخستنی کۆمەڵایەتی. ١٠. ڕێگاکانی لێکۆڵینەوە لە هزری کۆمەڵایەتی. ١٢. قۆناغەکانی پێشکەوتنی هزری ڕێکخستنی کۆمەڵایەتی و نەزمی کۆمەڵگا. ١٣. هزرە کۆمەڵایەتییەکان لە ڕۆژئاوا تا پێش سەدەکانی ناوەڕاست. ١٤. هزرە کۆمەڵایەتییەکان لە ئەوروپا، لە ڕێنسانسەوە تا کۆتایی سەدەی هەژدەم. سەرچاوە ڕخنە لە هزری کۆمەڵایەتی هاوچەرخ. د مان خلیل ١٥. سەرەتایەک دەربارەی ڕۆشنگەری ئەوروپی. ١٦. ئەقڵییەت و دنیابینینی مرۆڤ لە سەدەکانی ناوەراست. ١٧. قەیرانی هۆشیاری ئەوروپی. ١٨. ئەوانەی لە بنەڕەتدا زەمینەیان بۆ ڕۆشنگەری خۆشکرد.(پیر بایل، گالیلۆ، بوسوێ)، لەگەڵ ڤۆڵتێر کە سەرمەشقی ڕۆشنگەری ئەوروپی بوو. ١٨. ڕۆڵ و کاریگەری ئایینی مەسیحی لە سەردەمی پۆست	

مۆدێرنەدا.	
١٨. بابەتی پراکتیک (ئەگەر هەبێت)	**نیە**

١٩. تاقیکردنەوەکان:

پرسیاری یەکەم:بە کورتی وەڵام بدەروە.(لە ٥ دێر زیاتر نەبێت).

ئەوروپا چۆن لە دەست تیۆلۆژیای تاریکی سەدەکانی ناوەڕاست ڕزگاری بوو؟

پرسیاری دووەم: دوو لە مانەی خوارەوە پێناسە بکە.

١. فێندەمێنتالیزم ٢. ڕۆشەنگەری ٣. ئەپستمۆلۆژی

پرسیاری سێیەم: بەکورتی وەڵام بدەرەوە(هەر خالێکی زیاتر نەبێت لە دوو دێر)

ئاماژە بە دوو خاڵ بکە، لە تایبەتمەندیەکانی عەقڵیەتی سەدەکانی ناوەڕاست.

پرسیاری چوارەم : وەڵامی ڕاست یان هەڵە دانێ، وە هەڵەکان ڕاست بکەرەوە

١. شۆرشی گەورەی زانستی نوێ لە ئەوروپاری هاوچەرخ لە سەر دەستی زانایان (گالیلۆ، کیپلەر، نیوتن) دەستی پێکرد و لە ساڵی ١٦٨٦ لەسەر دە ستی نیوتن و لایبنتز گەیشتە ترۆپک.

٢. دادگای پشکنین لە بنەڕەتدا دادگای ئاینی مەسیحی بوو، ساڵی ١٢٣٥ پاپا گریگۆریۆسی نۆیەم دایمەزراند.
٣. قەسابخانەکەی (سانت بارتێلمی) لە دزێوترین ئەو تاوانانەیە کە پرۆتستانتە کان دەرهەق بە کاتۆلیکەکان ئەنجامیاندا.

پرسیاری یەکەم:دوو لەمانە پێناسە بکە.

١. دادگای پشکنین ٢. ڕۆشنگەری ٣. سانتبارتێلمی

پرسیاری دووەم: هێمای هەڵە یان ڕاست دابنێ و وە هەڵەکان ڕاست بکەرەوە.

١. جۆردانۆ برۆنۆ لە ساڵی ١٦٠٠ لە شاری ڕۆما بە زیندویەتی لە ناو ئاگردا سوتێنرا.

٢. چەمکی رۆشنگەری لە بنەرەتدا دەگەڕێتەوە بۆ سەدەی حەڤدەهەم.
٣. (پییر بایل) (١٦٤٧_ ١٧٠٦) دەڵێ: ئێمە ناتوانین خوا بناسین یاخود باوەری پێ بهێنین گەر پێشوەختە خاوەنی رۆشنایی عەقڵ نەبین.
پرسیاری سێیەم: بەکورتی ئاماژە بە سێ خاڵ بکە دەربارەی تایبەتمەندیەکانی عەقلیەتی سەدەکانی ناوەڕاست
پرسیاری چوارەم : قەشە (تۆما ئەکوینی) چۆن توانی دوو کایەیی مەعریفە و ئایین واتا عەقل و ئیمان لە یەکتری جیابکاتەوە بە چواردێر وەڵام بدەرەوە.

٢٠. تێبینی تر

لێرە مامۆستای وانەبێژ دەتوانێت تێبیني وکۆمەنتی خۆی بنوسێت بۆ دەوڵەمەندکردنی پەرتووکەکەی.

٢١. پێداچوونەوەی